

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут культурології
Національної академії мистецтв України
Ministry of Education and Science of Ukraine
Rivne State University of the Humanities
National Academy of Arts of Ukraine
Institute for cultural research
(Institute of culturology)
National Academy of Arts of Ukraine**

**УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА :
МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, ШЛЯХИ РОЗВИТКУ
Науковий збірник**

**UKRAINIAN CULTURE :
THE PAST, MODERN, WAYS OF DEVELOPMENT
Scientific journals**

**Напрямок : Мистецтвознавство
Branch : Art Criticism**

**За загальною редакцією В. Г. Виткалова
Editor-in-Chief V. Vytkaľov**

**Засновано у 1995 році
Founded in 1995**

**Випуск 30
Issue 30**

**Рівне : РДГУ, 2019
Rivne : Rivne State University in the Humanities, 2019**

УДК 94(477)

Співзасновники: Рівненський державний гуманітарний університет та Інститут культурології Національної академії мистецтв України; видавець: Рівненський державний гуманітарний університет

Збірник перереєстрований МОН України як фахове видання з мистецтвознавства (Постанова № 1-05/4 від 22.12.2016 р.)

Друкується за рішенням вчених рад РДГУ (протокол № 10 від 28 листопада 2019 р.) та Інституту культурології НАМ України (протокол № 10 від 21 листопада 2019 р.)

Видання зареєстровано: ISSN International Centre (Paris, FRANCE): ISSN № 2411-1546 (Print)

Видання індексується: Index Copernicus (Польща), Google Scholar, РИНЦ (РФ); «Cosmos» (США) та «Research Gate», «Research Bible» (Німеччина); «CEEOL»

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації видано Міністерством юстиції України, серія КВ № 22258-12158 ПР від 20.05.2016 р.

Головний редактор:

Muszkieto Radoslaw – prof. UMK profesor uniwersytetu Katedra Kultury Fizycznej [Nicolaus Copernicus University, Toruń](#), експерт Міністерства національної освіти (Республіка Польща)

Редакційна колегія:

Виткалов Сергій Володимирович - доктор культурології, професор кафедри культурології та музеєзнавства Рівненського державного гуманітарного університету, (Україна), заступник головного редактора.

Виткалов Володимир Григорович – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології та музеєзнавства, Рівненський державний гуманітарний університет, відповідальний секретар (Україна).

Гончарова Олена Миколаївна - доктор культурології, професор, професор кафедри івент-менеджмента та індустрії дозвілля КНУКіМ. (Україна).

Петрова Ірина Владиславівна - доктор культурології, професор, завідувач кафедри івент-менеджменту та індустрії дозвілля КНУКіМ, (Україна).

Шабанова Юлія Олександрівна - доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії і педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка», (Україна).

Татарнікова Анжеліка Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри хорового диригування Одеської національної музичної академії імені А.В.Нежданової. (Україна).

Zukow Walery - Associative professor, Department of Spatial Management and Tourism, Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, (Poland).

Мартич Руслана Василівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Київського університету імені Б. Грінченка (Україна)

Копієвська Ольга Рафаїлівна - доктор культурології, професор, завідувач кафедри арт-менеджменту та івент-технологій Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, (Україна)

Афоніна Олена Сталівна - доктор мистецтвознавства, професор, *професор* кафедри академічного і естрадного вокалу та звукорежисури НАККіМ, (Україна)

Яковлев Олександр Вікторович - доктор культурології, директор, Київська муніципальна академія естрадного циркового мистецтва, (Україна).

Скорик Адріана Ярославівна – доктор мистецтвознавства, професор, проректор з наукової роботи Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського, (Україна).

Душний Андрій Іванович - кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри народних музичних інструментів та вокалу Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, член-кореспондент Міжнародної академії наук педагогічної освіти (МАНПО), (Україна)

Герчанівська Поліна Евальдівна – доктор культурології, професор, завідувач кафедри культурології та інформаційних комунікацій НАКККіМ, (Україна).

Сташевська Інна Олегівна - доктор педагогічних наук, заслужений діяч мистецтв України, професор Харківської державної академії культури, (Україна)

Сташевський Андрій Якович – доктор мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України, завідувач кафедри народних інструментів, Харківська державна академія культури, (Україна).

Жукова Наталія Анатоліївна - доктор культурології, доцент, заст. директора з наукової роботи Інституту культурології Національної академії мистецтв України, (Україна).

Личковах Володимир Анатолійович - доктор філософських наук, професор, заслужений працівник освіти України, професор кафедри гуманітарних дисциплін НАКККіМ., (Україна)

Андрущенко Тетяна Іванівна - доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри етики та естетики НПУ імені М.П.Драгоманова, (Україна)

Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. Вип. 30 / упоряд. і наук. ред. В. Г. Виткалов ; редкол.: Г. П. Чміль, В. Г. Виткалов, О. С. Афоніна та ін. ; наук.-бібліогр. редагування наукової бібліотеки РДГУ. Рівне : РДГУ, 2019. 199 с.

Редагування англійського тексту анотацій – канд. пед. наук, доц. кафедри практики англійської мови РДГУ **Фрідрих А.В.**

Рецензенти:

Карась Г. В. – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри академічного та естрадного співу ДВНЗ «Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника»

Редя В. Я. – доктор мистецтвознавства, професор, НМА України ім. П. І. Чайковського

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

У збірнику вміщено статті науковців вищих навчальних закладів, присвячені розгляду історико-мистецької проблематики переважно західноукраїнських теренів. Певна частина матеріалу висвітлює різнобічні грані теоретико-методологічних проблем українського мистецтва. Окремі розділи складають повідомлення, огляди та рецензії.

Для науковців, студентів, аспірантів та усіх тих, хто цікавиться вітчизняною історико-мистецькою спадщиною.

ISSN 2411-1546

ЗМІСТ

<i>Виткалов В.Г., Виткалов С.В.</i> Культурно-мистецька спадщина України в нових суспільно-політичних обставинах	3
---	---

Розділ I. ІСТОРИКО-МИСТЕЦЬКА СПАДЩИНА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СВІТОВОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ

<i>Чуйко О.Д.</i> Давньогалицька архітектура в контексті сакральної культури Русі XII–XIII ст.	8
<i>Поспелов О.О.</i> Циркове мистецтво у просторі та часі: від Колізею до амфітеатру Естлі; від скоморохів до сучасності	14
<i>Руденко О.О.</i> Дибинецька кераміка в художній культурі України XIX–XX століть	22
<i>Молчко У.Б.</i> Публіцистична діяльність Дениса Січинського на шпальтах щоденника «Діло»	30
<i>Вергунова Н.С.</i> «ВХУТЕМАС» у процесі становлення дизайну на пострадянському просторі	36
<i>Markevych L.A.</i> New features of artistic language of classical dance in 20–30 of XX century as choreographers' search results	40
<i>Підлипська А.М.</i> Критичний дискурс інтерпретації балетної класики другої пол. 1920 – першої пол. 1930-х років	46
<i>Перова Г.О., Гладка Л.В.</i> Реставрація балетів XIX століття як тренд	53
<i>Gordeyev V.</i> The historical-geographical and ethnographic factors of formation of the Polissya`s folk choreographic culture	58
<i>Шнуренко Т.В.</i> Дослідження української сорочки як складової традиційного строю у працях вітчизняних науковців (друга пол. XIX ст. – 80-ті роки XX ст.)	68
<i>Дацюк С.Я.</i> Музикознавча діяльність Юрія Оранського на тлі розвитку музичної культури української діаспори	76
<i>Осмачко Ю.</i> Мистецька діяльність представників Львівської фортепіанної школи у США	82
<i>Палійчук І.С.</i> Жанр сонати для мідних духових інструментів у творчості українських композиторів другої половини XX–початку XXI століть	89
<i>Шеменьова Ю.</i> Сучасні мурали у контексті стріт-арту Марокко	95

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-МИСТЕЦЬКІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

<i>Бондарчук Я.В.</i> Теорії виникнення мистецтва в дослідженнях другої пол. XIX – першої пол. XX ст.	101
<i>Козінчук В.Р.</i> Іконографічний канон у світлі українського мистецтва: постановка проблеми	108
<i>Харковина Є.Г.</i> Джерела інспірацій килимарства Полтавщини кінця XIX–XIX століття	115
<i>Кравченко А.І.</i> Полімодальність виконавської практики українських ансамблів (кінець XX – початок XXI століть)	120
<i>Бардашевська Я.М.</i> Специфіка опрацювання композитором В. Степурком поетичних текстів	126

Татарнікова А.А. Фігура уславлення як тембральне наповнення партії Князя Ігоря в однойменній опері О. Бородіна	132
Мойсіюк В. Хорова обробка народної пісні у творчості Георгія Мірецького: шляхами відновлення спадщини митця	138
Мрочко В., Кириченко І. Солоспіви Георгія Мірецького за поезіями Олександра Богачука: художній аспект	143
Мусієць Л.В., Берец Н.Ю., Хомин С.Я. Жанрово-стильові особливості камерно-вокальної творчості І. Мартона	149
Цейко Н. Художньо-виразові аспекти партії фортепіано у вокальних творах В. Кирейка на вірші Т. Шевченка, Лесі Українки та І. Франка	155
Шевченко Р.С. Солоспів М. Лисенка «Моліться, братія, моліться!» з поеми «Гайдамаки» Т. Шевченка у контексті інструментального синтезу фортепіано та бандури	160
Медведєва В.В. Феноменологічна сутність гриму як складного структурно-функціонального утворення	165
Павлюк Т.С. Специфіка сучасного спортивного бального танцю в Західній Європі	170
Сорока М.В. Мода як видовище: етнокультурні та міфологічні виміри	174
Кисельова К.О. Напрями проектування fashion-об'єктів з урахуванням екологічного фактору	179
Виткалов С.В., Шетеля Н.І. Художнє експонування як форма позиціонування митця у сучасному культурному просторі	185

Розділ III. РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

Луць С.В. Культурно-мистецькі візії проекту «Ювелірство нової доби: грані дизайну та рукотворності»	192
--	-----

CONTENTS

Vytkalov S., Vytkalov V. Cultural and art heritage of Ukraine in new social and Political circumstances3

Part I. HISTORICAL AND ARTISTIC HERITAGE OF UKRAINE

IN THE CONTEXT OF THE WORLD CULTURE

Chuyko O.D. Ancient galician architecture against the background of sacral culture of Rus
in the XII–XIII centuries8

Pospelov O. Circus art in space and time: from the Colosseum to the Astley's amphiteater;
from scomorochs to modernity 14

Rudenko A. Dybyntsi's ceramics in art culture Ukraine XIX–XX centuries22

Molchko U. Publicist activity of Denys Sichynskyy in the daily newspaper «Dilo»30

Vergunova N. «VKHUTEMAS» in the process of forming design in the post-soviet space36

Маркевич Л.А. Нові риси художньої мови класичного танцю в 20–30-х роках XX ст.
як результат творчого пошуку балетмейстерів40

Pidlypska A. Critical discourse of interpretation of ballet classics of the secondhalf
of the 1920 – the first half of the 1930 s46

Perova H, Hladka L. Restoration of nineteenth century ballets as a trend53

Гордеев В. Історико-географічний та етнографічний фактори
народної хореографічної культури Полісся58

Shnurenko T. Research of ukrainian shirt as a component of traditional clothing
in the works of domestic scientists (second half of the XIX century – 80 th of the XX century)68

Datsyuk S. Musicological activity of Yuriy Oranskiy on the ground
of ukrainian diaspora's musical culture development76

Osmachko J. Artistic activity of representatives of Lviv piano school in the USA82

Paliichuk I. «Impresa» as a catalizer of art –cultural processes in Ukraine
of the 90-s years of the XX centure89

Shemenova Y. Modern murals in the context of the Morocco street art95

Part II. THEORETICAL AND ARTISTIC ASPECTS

OF THE UKRAINIAN CULTURE

Bondarchuk Y. Theories of the origin of the art in studies of the second half
of the XIX – the first half of the XX century101

Kozinchuk V. The iconographic canon in the light of ukrainian arts: formulation of the problem108

Kharkovyna Y. Sources of carpeting of Poltava region at the end of the XVIII-XIX centuries115

Kravchenko A. The multimodality of the performing practice of ukrainian ensemble musicians
(late XXth – early XXIst centuries)120

Bardashevskaya Y. The specificiti of processing of the poetic text by composer of V. Stepurko126

Tatarnikova A.A. The figure of glorification as timbre filling to parties of the «Prince Igor» in the same name opera of A. Borodin	132
Moisiuk V. The choral transcriptions of volyn folk song in Heorhii Miretskyi's creation: the ways of restoration by artist's heritage	138
Mrochko V., Kyrychenko I. The Heorhii Miretskyi's solo songs by Oleksandr Bohachuk's poetry: artistic aspects	143
Musyets L, Berets N, Khomyn S. Genre-style features of I. Marton's chamber-vocal creativity	149
Tseyko N. The aspects of artistic expressive of the piano party in the V. Kyreykos vocal works on T. Shevchenko's poems, Lesya Ukrainka, s poems, I. Franko s poems	155
Shevchenko R. Analysis of m. Lisenko's romance «Pray, brothers, pray!» from T. Shevchenko's poem «Haydamaky» – in the context of the instrumental synthesis of piano and bandura	160
Medvedeva V. The phenomenological essence of theatrical make-up as a complex structural-functional education	165
Pavlyuk T. Specificity of modern sports ball dance in Western Europe	170
Soroka M. Fashion as a spectacle: ethnocultural and mythological dimensions	174
Kyselova K. Directions of designing fashion-objects taking into account ecological factors	179
Vytkalov S., Shetelia N. Art exhibition as a form of artist's positioning in a modern cultural space	185

Part III. SUMMARIES, REVIEWS, REPORTS

Luts S. Cultural and art visions of the project: «Jewelry of modern times: grand design and handworks»	192
--	-----

использование элементов имитационности в хоровых партиях при доминирующей гармоничной основе. Произведения являются вкладом композитора в сокровищницу украинского музыкального фольклоризма.

Ключевые слова: волинская народная песня, хоровая обработка, музыкальную жизнь Луцка, творчество Георгия Мирецкого.

THE CHORAL TRANSCRIPTIONS OF VOLYN FOLK SONG IN HEORHII MIRETSKYI'S CREATION: THE WAYS OF RESTORATION BY ARTIST'S HERITAGE

Moisiuk Vasyl – the Honored Artist of Ukraine,
Associate Professor of the Department of music and practical training
in Lesya Ukrainka Eastern European National University, Lutsk,

Attempting to bring some analytical reviews of the creativity by the first professional composer of modern Volyn Heorhii Miretskyi (1929–1978) from Lutsk, whose active engagement was carried out in the 1950s–1970s, was carried out in contemporary musicology. The general situation with the artist's heritage is considered, which returns to the concert initiative and son Alexander's main efforts. Selected choral transcriptions of Volyn folk songs which became one of the peaks by H. Miretskyi's work on the example by "How to beil and poplars" op. 85 and "Such eyes" op. 90 worked out. The specificity of these works in the general context of Ukrainian choral heritage has been followed. It is emphasized that the composer uses original technical composition techniques – imitation of instrumental sound, insert-quote of other folk songs. The use of elements of imitation in choral parties with a dominant harmonious basis and others are characterize the transcriptions also. The works are artist's contribution to the Ukrainian musical folklorism treasury.

Key words: Volyn folk song, choral transcriptions, musical life of Lutsk, Heorhii Miretskyi's creative.

UDC 784.1(477.8)

THE CHORAL TRANSCRIPTIONS OF VOLYN FOLK SONG IN HEORHII MIRETSKYI'S CREATION: THE WAYS OF RESTORATION BY ARTIST'S HERITAGE

Moisiuk Vasyl – the Honored Artist of Ukraine,
Associate Professor of the Department of music and practical training
in Lesya Ukrainka Eastern European National University,
the Head of the Commission of choral conducting
in Ihor Stravinskyi Volyn College of Culture and Art,
Lutsk

The aim is to carry out the analysis of selected choir decorations of the Volyn folk songs that became one of H. Miretskyi's creativity peaks and to distinguish the specifics of these works in the general context of Ukrainian choral heritage.

Research methodology. The methodology is based on the next. Today, having access to H. Miretskyi's heritage, we can fully appreciate its artistic value, which is extremely relevant for a holistic understanding of the musical culture development in Volyn at different historical stages and redefine some "established truths" concerning its panoramas in the 1950s–1970s. Since H. Miretskyi's work is only involved in musicology analytics, in our research we will rely on separate existing publications and electronic sources.

Novelty. It is determined that the creativity of the artist was undeservedly forgotten for three centuries. The article is one of the first scientific attempts to analyse the composer's chorus.

The use of elements of imitation in choral parties with a dominant harmonious basis and others are characterize the transcriptions also. The works are artist's contribution to the Ukrainian musical folklorism treasury.

The practical significance. The article will become a ground for researchers in Ukrainian choral music and Volyn musical art.

Key words: Volyn folk song, choral transcriptions, musical life of Lutsk, Heorhii Miretskyi's creative.

Надійшла до редакції 18.07.2019 р.

УДК 784.3(477.8)

СОЛОСПІВИ ГЕОРГІЯ МІРЕЦЬКОГО ЗА ПОЕЗІЯМИ ОЛЕКСАНДРА БОГАЧУКА: ХУДОЖНІЙ АСПЕКТ

Мрочко Віктор – заслужений артист України,
старший викладач кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства;
Кириченко Інна – старший викладач кафедри
історії, теорії мистецтв та виконавства,
Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки, м. Луцьк
orcid.org/ 0000-0002-8554-6277
doi.org/10.35619/ucpmk.vi30.202
Innuskina@gmail.com

Розглянуто камерно-вокальну творчість волинського композитора II пол. XX ст. Г. Мірецького за поезіями сучасника О. Богачука. Результатом співпраці митців є солоспіви «Засвіти мені в серці», «Мені приснилося»,

«Перечекай усі чекання», «Заспівай мені, мамо моя», «Спалена пісня». Проаналізовано вибрані солоспіви: «Засвіти мені в серці» («Відвертість») і «Перечекай усі чекання» («Надія») з циклу «Три романси на слова О. Богачука», а також пісню «Заспівай мені, мамо моя».

Солоспів «Засвіти мені в серці» вирішений у пізньоромантичному лірико-патетичному дусі, монолог укладений у форму наскрізного розвитку. У творі «Перечекай усі чекання» поетичний текст інтерпретовано у вигляді елегії у куплетній формі, сповнену просвітленої мрії, тихої радості, впевненості у незворотності найсильнішого почуття – кохання. У пісні «Заспівай мені, мамо моя» змальовано любов до найріднішої людини, що проявляється у показі щирого, сильного почуття героя. Вказані твори осмислено як художній здобуток Волині II пол. XX ст..

Ключові слова: українська камерно-вокальна музика, солоспів, музична культура Волині, творчість Г. Мірецького, творчість О. Богачука.

Постановка проблеми. Ретроспектива музичного мистецтва України містить розмаїту множинність явищ, що реалізувалося у низці жанрів академічної та популярної культури. У даному контексті звертаємося до пісень Георгія Мірецького (1929–1978 рр.), що разом із солоспівами і хоровими творами автора набули популярності у другій пол. XX ст. на Волині. Сьогодні цей спадок є менш задіяним, проте, його історична роль у розвитку професійного музичного мистецтва та, в цілому, культури краю у 1950–1970-х роках є надзвичайно вагомою, тому, з метою подальшого *збереження, актуалізації і популяризації*, вказаний спадок повинен стати об'єктом музично-культурологічних розвідок та увійти до музично-дидактичної практики.

Перу Г. Мірецького належить ряд вокальних творів на вірші поетів світового значення в українському перекладі О. Магона, серед яких найбільш популярними стали «Пелюсточки з квітки осипаються» за Ш. Патефі, «Що змовкнув веселощів глас» за О. Пушкіним, «Не вір хвалам і завір'янням» на вірш М. Лермонтова та ін.

Надзвичайно плідною була співпраця Г. Мірецького з волинськими поетами, результатом якої стали такі шедеври авторської пісні, як «Не ходіть по чужих слідах», «Балада про чекання», «Сон-трава» на вірші П. Маха, а також «Засвіти мені в серці», «Мені приснилося», «Перечекай усі чекання», «Заспівай мені, мамо моя», «Спалена пісня» за поезіями О. Богачука, до окремих з яких звернемося у даному контексті.

Аналіз останніх досліджень. Музичне мистецтво Волині як феномен культури в його розвитку від другої пол. XX ст. до сучасності є предметом наукових досліджень Л. Ігнатової [2], О. Марача [3], колективної монографії викладачів СНУ ім. Лесі Українки [6] та ін.

Біографічні дані Г. Мірецького висвітлені на персональному сайті митця [5], огляд окремих сторінок творчості композитора здійснений у низці публікацій у місцевій пресі. Проте, до наукового аналізу твори композитора лише розпочинаю залучатися, тому дана тема потребує уваги.

Мета статті – проаналізувати солоспіви Г. Мірецького на вірші О. Богачука та осмислити вказані твори як художній здобуток Волині другої пол. XX ст.

Волинянин О. Богачук (1933–1994 рр.), відомий літературний і громадський діяч, є автором збірок «Незабутнє», «Вересневий грім», «Зелене руно», «Золота жінка», «Крик попелу», «Стогін землі», «Світи мені, Дніпре», «Цвіт роси», «А час не жде», багато віршів з яких покладені на музику А. Андруховим, В. Верменичем, В. Герасимчуком, В. Горностаєм, А. Горчинським, М. Дациком, К. Домінченом, Г. Майбородою, Г. Мірецьким, А. Пашкевичем, А. Пастушенком, І. Перчуком, О. Серовим, І. Сльотою, О. Стадником, М. Стефанишиним, В. Чинчем і до сьогодні пам'ятаються шлягерами «Троянди на пероні», «Тиша навкруги» та ін.

При тому, що О. Богачуку «підвладні і афористична мініатюра, і замашна гумореска, і гостра інвектива, і сонет, і широкомасштабні епічні полотна, реалізовані в поемах» [7, 6], головними рисами творчості поета визначають філософічність, музикальність, поетичну світломузику, музичну виразність, мелодійність, близькість до народної пісні [1], що проявилися як відображення надзвичайно тонкого, ліричного світосприйняття та величезної любові до жінки, матері, рідного поліського краю.

Вірш «Засвіти мені в серці», що викликає алюзії до славетного «я маю серці те, / що не вмирає» Лесі Українки, є надзвичайно промовистим прикладом тонкого ліризму як домінуючої риси творчості О. Богачука: «Засвіти мені в серці / незасвічену мрію, / вижень смуток, / окутаний тугою...», «Засвіти мені в серці / незасвічену мрію, / витри очі / живою веселкою».

Солоспів Г. Мірецького ор. 83 на вірш «Засвіти мені в серці», що має другу назву «Відвертість», став «знаковим» у збірці творів композитора, де подано сторінку із рукопису автора [4; 5]. Твір входить до циклу «Три романси на слова О. Богачука», що став однією з кульмінацій творчості композитора, поруч із популярним хоровим твором «Такі оченьки» ор. 90 та ін.

Солоспів вирішений у пізньоромантичному лірико-патетичному дусі, схвильований монолог укладений у форму наскрізного розвитку.

Характер твору встановлюється уже у фортепіанному вступі – тріольність (12/8), ямбічні висхідні мелодичні ходи, мінор із чергуванням дорійської та натуральної сексти, гармонізовані зворотом з еліпсисом $t_7 - D_5^6 / VII^{nat.} - VI_6 - t$. Романтично-схвильований характер вокального висловлювання, що утримується протягом усього твору, створюють вказані вище ямбічні висхідні ходи і тріольність, чергування альтераційності та розальтерації (ais – a, eis – e та інші), метрична змінність (12/8, 9/8, 6/8), поліфонізація фактури в опорних моментах (як, наприклад, у каденції першого речення на тлі подвійно-домінантового септакорду), широкі ходи, у тому числі на висхідну септиму, октаву (приклад 1)¹, повторення слів у кульмінаційних моментах, що розширюють структуру строфи, поліритмія (дуолі у завершенні твору на словах «втри очі...») та ін. Особливим засобом створення романтичного образу є органічна неквадратність організації побудови, де трапляються речення з п'яти, трьох та іншої непарної кількості тактів.

Звернемося і до дидактичного аспекту нашого дослідження. Виконання твору вимагає вміння тримати цілісний образ протягом наскрізного розвитку всього твору, правильно показавши кульмінаційну зону у точці золотого січення. Важливо правильно мислити широкими фразами і, відповідно, розподіляти дихання на широкі фрази, розвиток мелодії в яких спрямовувати до опорних звуків четвертих тривалостей (при легшому виконанні восьмих). Виконання альтерованих звуків повинно бути загостреним, особливо у мікровідхиленнях. У виконанні дуолів у завершенні твору варто активізувати ритмічне чуття. Особливу складність являють висхідні стрибки, що виконують «на опорі» задля досягнення інтонаційної точності.

Інший твір, до якого звернемося у даному контексті – солоспів із цього ж циклу «Три романси на слова О. Богачука» – *«Перечекай усі чекання»* із супутньою назвою «Надія» ор. 82

Поетичний текст інтерпретовано у вигляді елегії у куплетній формі, сповнену просвітленої мрії, тихої радості, впевненості у незворотності найкращого і найсильнішого почуття – кохання: «Якщо у серці є кохання – / Не обмине / Тебе воно».

Для музичної мови солоспіву притаманні наступні риси. Як і в попередньому творі, композитор використовує гармонічну послідовність з еліптичним зворотом у фортепіанному вступі, що створює ефект певної інтриги. Мелодія вільно розвивається двотактовими фразами, що рухаються до інтонаційно-ритмічної опори, при цьому композитор змінює метричні межі тактів, підлаштовуючи їх під потреби показу поетичного слова (метрична зміна на 2/4 та ін.). У розвитку мелодії виділяється кульмінація, теж у точці золотого січення, що розпочинається із висхідного закличного квартового стрибка і подальшого нисхідного руху (прикладі 2). Вказана кульмінація створюється на тлі відхилення з основної тональності d-moll у субдомінантову g-moll. Певні видозміни стосуються останнього куплету (третя вольта), пов'язані із висхідним рухом у завершенні твору.

Солоспів є зручним для виконання, за умови доброго відчуття гармонії, на основі якої розвивається мелодична лінія. Разом із тим, у процесі вивчення твору важливо звернути увагу на інтонаційну точність відтворення усіх інтервальних ходів, серед яких вирізняють квартаві, квінтові, секстові, а також альтерацій, які мають внутрішньотональне і модуляційне значення (при відхиленні в тональність субдомінанти).

Значна частина творчого доробку О. Богачука присвячена темі материнства – матері, яка чекає сина з війни, матері турботливої і скромної сільської жінки, яка любить і розуміє, зокрема «Приснилось матері», «Ой чого ти, чайко», «Пісня сивої туги», «Мати», «Димить туман», «Колискова», а серед покладених на музику Г. Мірецьким – пісня *«Заспівай мені, мамо моя»* ор. 68, що належать до попереднього періоду творчості митця.

У творі змальовано любов до найріднішої людини, що проявляється у показі щирого, сильного почуття героя. Твір написаний у куплетній формі з новим варіантом останнього куплету.

У фортепіанному вступі задається настрої солоспіву, його характерною рисою є мажорна домінанта в g-moll зі специфічною дорійською секстою. Головним засобом творення художнього образу є мелодика, насичена ритмічно-інтонаційними особливостями – альтераціями, ходами на хроматичні інтервали, особливою ритмікою, яку підтримує колоритна гармонія, – і кожного разу це пов'язано з акцентуванням сенсу поетичного слова. Наприклад, відхилення у паралельний D-dur через альтеровану субмедіанту мажорно-мінорної системи на словах «... як бувало колись над колискою», «в грудях моїх перепілкою»; альтераційні зміни в мелодії при повторенні слова «слухати»; гострий, підвищений IV ступінь подвійної домінанти із стрибком на збільшену кварту донизу на «в замрії», «щобече» та ін. У приспіві – це широкі ходи, що ілюструють заклики «заспівай, заспівай» або «розкажи, розкажи», у тому числі відома романсовою семантикою затактова висхідна секста, що рухається до ввідного ступеня нової тональності d-moll, та ін. (приклад 3).

Погляд на солоспів «Заспівай мені, мамо моя» з дидактичної точки зору виявив такі особливості: важливість відчуття ладогармонічної змінності, яка впливає на інтонацію як в альтераційних моментах, так і при ладовому переосмисленні тих чи інших ступенів; гостре відчуття альтераційних мелодичних змін; точне відтворення різниці у тріольному та пунктирному ритмах, вміння будувати широку фразу із низки мотивів.

Висновки. У солоспівах на вірші О. Богачука композитор Г. Мірецький майстерно втілює поетичні задуми, створивши перлини волинської музичної творчості другої половини ХХ століття. Тонкий ліризм, любов до малої батьківщини, повага матері, щире кохання – головні теми творчості поета, що отримали відгук у камерно-вокальному жанрі композитора у пізноромантичній стилістиці, для якої притаманне втілення душевного пориву через часте використання «схвильованої» тріольності, чергуванні фраз частого і широкого дихання, гармонічного колориту, вираженої альтераційності та уваги до поетичного слова у кожному мотиві в його мелодичному оформленні.

Безумовно, ці твори, що гідні поповнити художній репертуар сучасних виконавців, мають шанси на «друге життя» у множинних інтерпретаціях, і це забезпечує перспективи їх подальших наукових досліджень.

Приклад 1

The image displays three systems of a musical score for voice and piano. Each system consists of a vocal line (Voice) and a piano accompaniment (Pno.). The music is written in a key signature of two sharps (D major) and a 12/8 time signature. The lyrics are in Ukrainian and are written below the vocal line.

System 1 (Measures 14-15):
 Voice: Я сьо-год - ні лю - бо - в'ю без - на - дій - но хво - рі - ю, за - не -
 Pno.: Accompaniment with chords and moving lines in both hands.

System 2 (Measures 16-18):
 Voice: ду - жавтяж-ко - ю не - ду - го-ю. Сам се - бе я ти-та - ю, чи бу-
 Pno.: Accompaniment with chords and moving lines in both hands.

System 3 (Measures 19-21):
 Voice: ла ти-мо-є - ю? Влас-ним бо - лем по збо - ле-нім сту - ка - ю. Хоч на
 Pno.: Accompaniment with chords and moving lines in both hands.

Приклад 2

5 **Meno mosso**

Voice: *Пе-ре-че-кай у - сі че - кан - ня, че-рез ва-ган-ня всі прой - ди. Як-що у*

Pno. **Meno mosso**

9

Voice: *сер - ці є ко - хан - ня, як-що у сер - ці є ко - хан - ня, че - кай зав-жди, че-*

Pno.

Приклад 3

13

Voice: *вай, за-сні - вай, за-сні - вай ме-ні, ма - мо мо*

Pno.

16

Voice: *я За-сні - вай, за-сні - вай, за-сні*

Pno.

Примітки:

¹Нотні приклади подаються за виданням: [4].

Список використаної літератури

1. **Зозуля Н.** Творчість О. Богачука в контексті української культури. *Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах*. 2015. Вип. 31. С. 148–159. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/gotvznz_2015_31_15 (14.10.2019).
2. **Ігнатова Л.** Тенденції розвитку музичної культури Волині наприкінці ХХ – початку ХХІ століття : автореф. дис. ... канд. миств. : 17.00.01. Київ, 2006. 19 с.
3. **Марач О.** Академічне хорове мистецтво у соціокультурному континуумі західного регіону України періоду незалежності (на прикладі Волині) : автореф. дис. ... канд. миств. : 26.00.01. Львів, 2013. 17 с.
4. **Мірецький Г.** Бенефіс з небуття – 2 : Повн. збір. тв. у 6 т. Т. 4 : Пісні, романси. Луцьк : Волинська обл. друк., 2012. 86 с. URL : https://mega.nz/#!XgJ0BRaQ!ka_gcpLf9i3bXDfiFYbdhKg5PWHdqzmLKu5qikE84LY (21.10.2019).
5. **Мірецький Георгій Адамович**: персональний сайт композитора. URL : <https://miretsky.wordpress.com/> (14.10.2019).
6. **Музичне мистецтво Волині ХІХ–ХХ століття: колективна монографія** / За заг. ред. П. Шиманського. Луцьк : Твердиня, 2012. 168 с.
7. **Олійник Б.** Палаюче серце. *Богачук О. А час не жде...* Луцьк : Волинська обл./ друк, 2003. С. 5–6.

References

1. **Zozulia N.** Tvorchist O. Bohachuka v konteksti ukrainskoi kultury. *Humanitarna osvita u tekhnichnykh vyshchyykh navchalnykh zakladakh*. 2015. Vyp. 31. S. 148–159. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/gotvznz_2015_31_15 (14.10.2019). (in Ukrainian).
2. **Ihnatova L.** Tendentsii rozvytku muzychnoi kultury Volyni napry-kintsi KhKh – pochatku XXI stolittia : avtoref. dys. ... kand. mystetstvoznnav. : 17.00.01. Kyiv, 2006. 19 s. (in Ukrainian).
3. **Marach O.** Akademichne khorove mystetstvo u sotsiokulturnomu kontynuumi zakhidnoho rehionu Ukrainy periodu Nezalezhnosti (na prykladi Volyni) : avtoref. dys. ... kand. mystetstvoznnav. : 26.00.01. Lviv, 2013. 17 s. (in Ukrainian).
4. **Miretskyi H.** Benefis z nebuttia – 2 : Povne zibrannia tvoriv v shesty tomakh. Tom 4 : Pismi, romansy. Lutsk : Volynska oblasna drukarnia, 2012. 86 s. URL : https://mega.nz/#!XgJ0BRaQ!ka_gcpLf9i3bXDfiFYbdhKg5PWHdqzmLKu5qikE84LY (21.10.2019). (in Ukrainian).
5. **Miretskyi Heorhii Adamovych** : personalnyi sait kompozytora. URL : <https://miretsky.wordpress.com/> (14.10.2019). (in Ukrainian).
6. **Muzychne mystetstvo Volyni XIX–XX stolittia** : kolektyvna monohrafiia / Za zah. red. P. Shymanskoho. Lutsk : Tverdynia, 2012. 168 s. (in Ukrainian).
7. **Oliinyk B.** Palaiuche sertse. *Bohachuk O. A chas ne zhde...* Lutsk : Volynska oblasna drukarnia, 2003. S. 5–6. (in Ukrainian).

РОМАНСЫ ГЕОРГИЯ МИРЕЦКОГО НА ПОЭЗИЮ АЛЕКСАНДРА БОГАЧУКА: ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ АСПЕКТ

Мрочко Виктор – заслуженный артист Украины, старший преподаватель кафедры истории, теории искусств и исполнительства;

Кириченко Инна – старший преподаватель кафедры истории, теории искусств и исполнительства,

Восточноевропейский национальный университет им. Леси Украинки, г. Луцк

Рассмотрено камерно-вокальное творчество волянского композитора второй половины ХХ века Г. Мирецкого на стихи современника А. Богачука. Результатом сотрудничества художников стали романсы «Зажги мне в сердце», «Мне приснилось», «Пережди все ожидания», «Спой мне, мама моя», «Сожжённая песня». В статье проанализированы избранные романсы, а именно – «Зажги мне в сердце» («Открытость») и «Пережди все ожидания» («Надежда») из цикла «Три романса на слова А. Богачука», а также песня «Спой мне, мама моя». Установлено, что романс «Зажги мне в сердце» решён в позднеромантическом лирико-патетическом духе, взволнованный монолог заключён в форму сквозного развития. В произведении «Пережди все ожидания» поэтический текст интерпретировано в виде элегии в куплетной форме, полной просветлённой мечты, тихой радости, уверенности в необратимости лучшего и сильнеешего чувства – любви. В песне «Спой мне, мама моя» изображено любовь к самому родному человеку, что проявляется в показе искреннего, сильного чувства героя.

Указанные произведения осмыслено как художественное достижение Волины II пол. ХХ века.

Ключевые слова: украинская камерно-вокальная музыка, романс, музыкальная культура Волины, творчество Г. Мирецкого, творчество А. Богачука.

THE HEORHII MIRETSKYI'S SOLO SONGS BY OLEKSANDR BOHACHUK'S POETRY: ARTISTIC ASPECTS

Mrochko Viktor – the Honored Artist of Ukraine, the Senior Lecturer of the Department of music and practical training,

Kyrychenko Inna – the Senior Lecturer of the Department of music and practical training in Lesya Ukrainka Eastern European National University

The chamber vocal work by Volyn composer of the second half of the ХХth century H. Miretskyi based on the poetry by contemporary O. Bohachuk is considered. The solo songs «Light in My Heart», «I Dreamed», «Wait for All

Expectations», «Sing to Me My Mom», «The Burned Song» are became a result of the artists's cooperation. The selected solos songs, namely, «Light in My Heart» («Honesty») and «Wait for All Expectations» («Hope») from the series «Three Romances by O. Bohachuk», as well as the song «Sing to Me, My Mom» are analysed in the article.

In the course of the analysis it is established that the solo song «Light in My Heart» is solved in a late-romantic lyric-pathetic spirit, an agitated monologue concluded in the form of cross-development. The poetic text is interpreted in the form of an elegy in a couplet, filled with enlightened dreams, quiet joy, confidence in the irreversibility of the best and strongest feelings as a love in «Wait for All Expectations». The song «Sing to Me, My Mom» depicts the love to the most native person, it is manifested in the display of a genuine, strong hero's feeling.

These works are conceived as Volyn artistic achievement of the second half of the XXth century, and their didactic features are indicated.

Key words: Ukrainian chamber-vocal music, solo song, Volyn musical culture, creativity by H. Miretskyi, creativity by O. Bohachuk.

UDC 784.3(477.8)

THE HEORHII MIRETSKYI'S SOLO SONGS BY OLEKSANDR BOHACHUK'S POETRY: ARTISTIC ASPECTS

Mrochko Viktor – the Honored Artist of Ukraine,

the Senior Lecturer of the Department of music and practical training,

Kyrychenko Inna – the Senior Lecturer of the Department of music and practical training

in Lesya Ukrainka Eastern European National University,

The aim is to analyse Heorhii Miretskyi's solo songs by Oleksandr Bohachuk's poems and to comprehend it as a work of Volyn art in the second half of the 20th century, to point out didactic features of the analysed works.

Research methodology. It is based on the general principles of musicological and methodological-performance analyses.

Novelty. In this context, we turn to the songs by Heorhii Miretskyi (1929–1978), which together with the solo songs and choral works of the author became very popular in the second half of the 20th century in Volyn. Today, this legacy is less involved, however, its historical role in the development of professional music and, in general, the culture of the region in the 1950 s and 1970 s is extremely important, so in order to continue to preserve, actualize and popularize, this heritage should become the subject of music-cultural exploration and enter into music-didactic practice.

These works are conceived as Volyn artistic achievement of the second half of the XXth century, and their didactic features are indicated.

The practical significance. The article will become a ground for researchers in Ukrainian and Volyn musical culture, in educational process in preparation of singers.

Key words: Ukrainian chamber-vocal music, solo song, Volyn musical culture, creativity by Heorhii Miretskyi, creativity by Oleksandr Bohachuk.

Надійшла до редакції 1.11.2019 р.

УДК 784.3

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ОСОБЛИВОСТІ КАМЕРНО-ВОКАЛЬНОЇ ТВОРЧОСТІ І. МАРТОНА

Мусієць Леся Володимирівна – викладач-методист музично-теоретичних дисциплін гуманітарно-педагогічного коледжу Мукачівського державного університету,

м. Мукачеве

lesyamusic1963@gmail.com

Берец Наталія Юрївна – викладач-методист диригентсько-хорових дисциплін гуманітарно-педагогічного коледжу Мукачівського державного університету,

м. Мукачеве

berecnatalia@gmail.com

Хомин Світлана Яношівна – викладач-методист постановки голосу гуманітарно-педагогічного коледжу Мукачівського державного університету,

Мукачеве

doi.org/10.35619/ucpmk.vi30.203

svetahomyn@gmail.com

Досліджено камерно-вокальну творчість українського композитора І. Мартона, з ім'ям якого пов'язана професіоналізація музичної культури Закарпаття другої пол. ХХ ст. На основі аналітичної характеристики обробок народних пісень та збірки солоспівів зроблено висновок, що вони виявляють ознаки пізньоромантичної та неокласичної стилістики, які розкриваються у ладо-гармонічній мові (опора на тритонові інтонації, зменшені септакорди, енгармонічні модуляції), образному змісті (переважання у циклі лірико-драматичних, елегантних, ліричних мініатюр), формі (куплетно-варіаційна; невелика за масштабами, струнка). В обробках народних пісень

ISSN 2411-1546

Наукове видання
Scientific edition

**Українська культура : минуле, сучасне, шляхи розвитку
Науковий збірник**

**Ukrainian culture : past, modern and ways of development
Scientific journals**

**Напрямок : Мистецтвознавство
Branch : Art Criticism**

**Випуск 30
Issue 30**

Редактор:
В. Г. Виткалов
Editor:
V. G. Vytkaiov

Комп'ютерна верстка:
Л. М. Федорук
Computer make-up:
L. M. Fedoruk

У зв'язку зі зміною вимог до наукових збірників цей випуск виходить із запізненням

**Електронні версії наукових збірників та вимоги до публікацій
знаходяться на сайті – kulturologiya.rv.ua**

М/т.: 067-803-23-98 – головний редактор та 096-541-71-35 – відповідальний секретар

Електронна адреса: sergiy_vsv@ukr.net

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.

Зам. № 234/1. Ум. друк. арк. 23,5. Наклад 100.

***Видавничі роботи: ППДМ
свідоцтво про державну реєстрацію РВ № 11 від 12.06.2002 р.
35304, Рівненська обл., Рівненський р-н, с. Корнин, вул. Центральна, 58
Адреса редакції: 33000, Україна, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12,
Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра культурології та музеєзнавства***